

Ријека Диве

Плужине,
година VIII,
број 67/68,
јануар/фебруар
2023.

Бесплатан
примјерак

БРАЧНИ ПАР ЈЕЛЕНА (30) И АЛЕКСАНДАР (34)
УТЕМЕЉИЛИ ХИТНУ ПОМОЋ У ПЛУЖИНАМА

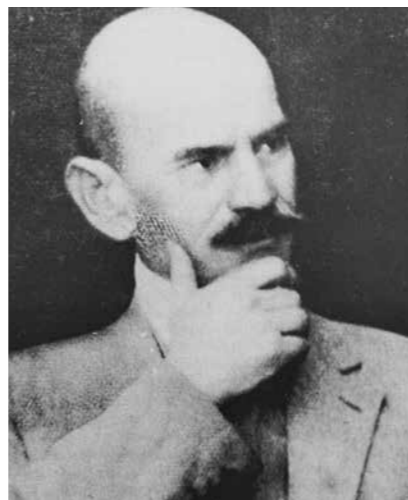
**Брновићи 24 сата
дневно брину о
здрављу Пивљана**

СВИ НАШИ ПРЕДСЈЕДНИЦИ

СТРАНА 20

ОД ДЈЕТИЊСТВА СЕ ИСТИЦАО БИСТРИНОМ

СТРАНЕ 16 - 17

ПЈЕВАЋЕМО ДОКЛЕ ЖИВОТ ТРАЈЕ, САЧУВАТИ СТАРЕ ОБИЧАЈЕ

СТРАНЕ 14-15

ЗМАЈ ДОШАО У ПИВУ ДА ЛИЈЕЧИ РАЊЕНО СРЦЕ СЛАВНОГА ВОЈВОДЕ

СТРАНЕ 18 - 19

УМЈЕСТО УВОДНИКА

Непобитно доказано да Бањани и Пивљани имају исто поријекло

ХАПЛОГРУПА БАЊАНА И ПИВЉАНА Н-П189.2 ПРЕДСТАВЉА ЈЕДНУ ОД
НАЈРЈЕЂИХ ХАПЛОГРУПА У СВЈЕТСКИМ ОКВИРИМА И НЕМА БЛИСКИХ
ПОПУЛАЦИЈА СА КОЈИМА БИ СЕ МОГЛА ПОВЕЗАТИ

Управо у Црној Гори најјасније је очувана племенска свијест, а поједине родовске линије очувале су се у континуитету и до 500 година уназад. Захваљујући савременој науци, по први пут сада су генетски резултати могли да се упореде са предањима, историјским изворима, списима и антропогеографском литературом, која је за подручје Црне Горе прилично богата.

Уз помоћ генетичких резултата, научници су непобитно утврдили да племена Бањани и Пивљани припадају истој хаплогрупи Н-П189.2, што значи да имају исто или боље рећи једно генетско поријекло.

Хаплогрупа Бањана и Пивљана Н-П189.2 представља једну од најрјеђих хаплогрупа у свјетским оквирима и нема блиских популација са којима би се могла повезати, па њено поријекло остаје и даље загонетно.

Уз помоћ генетике, неки давно раздвојени огранци нашег народа истог поријекла добијају прилику да се повежу, размјене податке и можда заједно реконструишу историју свога рода.

До прије неколико година, овакав потпуно егзактан приступ проучавању властитог поријекла, био је незамислив, али нагли развој науке много тога је доказао или пак из темеља промијенио.

Велики допринос проучавању јаким историјских веза два племена о који-

Пише: Жељко ШАПУРИЋ

ма говоримо у овом тексту дао је и др Радомир Миловић у темељној студији „Пива и Бањани“ (историјски, антропогеографски и ономастички дотицаји) у којој аутор наводи да су „дотицаји и прожимања ова два геополитичка ентитета кроз минувале вјекове толико пренаглашени да му је одређено за рад на тој студији

дошло „напросто само по себи“.

Младим читаоцима топло препоручујем Миловићеву студију, али и бројне научно утемељене текстове доступне на порталима и друштвеним мрежама, а који свједоче о генетском поријеклу црногорских племена и братства и посебно о Пивљанима и Бањанима.

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

Како коментаришете лош изборни резултат ваше партије на недавним локалним изборима?

У општини Плуџине, у посљедњих четврт вијека, на свим изборима убједљиво побјеђује Социјалистичка народна партија. У том периоду, на челу Општине био је господин Мијушко Бајагић, који је био председник свих грађана, једнако је излазио у сусрет свим Пивљанима, без обзира на њихову партијску припадност, због чега га је гласао велики број грађана. Некако у исто вријеме, док је био председник, био сам директор школе, прво на Трси, а онда у Стабнима. Никад се није десило, да ми није изашао у сусрет, било да је ријеч о службеној или приватној молби. Оно што му је највише замјерано, је евидентно партијско запошљавање у Општини. Носилац њихове листе на посљедним изборима, садашњи председник Слободан Делић, је способан, млад човјек, који је веома популаран у Пиви. Други разлог нашег лошег изборног резултата је што НСД и Демократе имају „монопол“ на запошљавање у Електропривреди, а трећи губитак власти ДПС-а на државном нивоу. То су главни разлози што сада у локалном парламенту имамо само два одборника, у односу на шест у прошлом сазиву, заједно са Социјалдемократима.

Који су главни проблеми Пиве у овом тренутку?

Највећи проблем Пиве су низак природни прираштај и миграције становништва. Пива је у посљедњих шест деценија изгубила близу двије трећине становништва. Средином шездесетих година прошлог вијека у Пиви је радило шест осмогодишњих школа и свака је имала најмање 150 ученика. Данас на сеоском подручју раде само двије деветогодишње школе у Стабнима и Брезнима, и имају по шест ученика, с тим што Стабна имају подручно одјељење у Орачу са пет ученика. Ова школа је у поменутом периоду, заједно са подручним ођељњима Орах и Равно имала око 300 ђака. Данас је живот на селу неупоредиво лакши него у

МИЛАН ВАРЕЗИЋ (ДПС) Бајагић је био предсједник свих грађана

ВАРЕЗИЋ СМАТРА ДА СУ РАЗЛОЗИ ЗА ЛОШ ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТ ДПС-А У ПИВИ, УГЛЕД МИЈУШКА БАЈАГИЋА И СЛОБОДАНА ДЕЛИЋА, АЛИ И ПАРТИЈСКО ЗАПОШЉАВАЊЕ У ЛОКАЛНОЈ УПРАВИ И ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ

Милан Варезић

том периоду, а и поред тога мало се ко одлучи да остане на селу. Од оних који остану, само мали број заснива породице. У Пиви су пропала бројна предузића, па је могућност запошљавања младих људи веома мала. Приватизација се са изузетком пар угоститељских објеката, неуспјешно завршила. Када је прије неколико година један озбиљан предузетник купио хотел „Пива“, изгледало је да ће Плуџине добити један репрезентативан угоститељски објекат, каква је потребан да се употпуни туристичка понуда. Међутим, од тога, бар за сада нема ништа.

Шта ће бити Ваши приоритети у наредном периоду?

Ми ћемо у локално парламенту дјеловати као конструктивна опозиција. Гласаћемо за све пројекте који су у интересу свих грађана, као што су асфалтирање локалних путева, помоћи за новорођено дијете, накнади за породиље, подршци прераде млијека и осигурању сточног фонда, суфинансирању фасада зграда, помоћи основном и средњем образовању, стипендирању најбољих студената, финансирању приправника и друге пројекте, који ће служити на добробит свих грађана. Што се тиче путева наш приоритет је реконструкција и асфалтирање међународног пута Горанско - Смиријечно - Равно - Гацко, локалних путева Стабна - Мало и Велико Стабањско језеро, Безује - Дубровско, Пишче - Боричје. Залагаћемо се за завршетак изградње шеталишта Насеље - Градац, као и изградњу бицикличке стазе Горанско- Равно. Такође ћемо се залагати за обезбјеђивање набавке пољопривредне механизације, стимулисање пројеката везаних за производњу хране, као и помоћи у куповини станова под повољним условима младим брачним паровима и посебну финансијску помоћ онима који остану да живе на селу. Залагаћемо се да Плуџине добију дневни центар за старе и за лица са посебним потребама, јер су једна од ријетких општина које немају ове садржаје. Неопходна су и већа улагања у спортске и културне садржаје.

Усвојен извјештај о раду ЦЗК

Савјет Центра за културу једногласно је усвојио Извјештај о раду те институције у 2022. години. У документу који је потписао директор Миленко Мишко Мићановић наводи се да су све активности које су планиране и реализоване током прошле године. То су, поред сталог, традиционална манифестација „Пјесничка ријеч на извору Пиве“, позоришне представе у Центру за културу, али и бројне манифестације на љетњој сцени, које су реализоване у сарадњи са Општином и Парком природе „Пива“. Поред осталих, то су наступи Дејана Матића, „Црвене јабуке“, „Неверних беба“, „Алена Исламовића“ и „Амадеус бенда“.

У извјештају се наводе и успјешни наступи КУД-а који је гостовао у Приједору, Новој Пазови, Кули, Ивањици, Рудом, Гацку, Фочи, Тјентишту и Краљеву.

Још једна хумана акција

На првој овогодишњој акцији давања крви у Плуџинама учествовало је 75 давалаца, а прикупљене су 62 јединице крви. Удружење добровољних давалаца крви броји 115 чланова, а основано је прије седам година. Друштво организује добровољно давање крви два пута годишње.

Осим чланова нашег удружења у акцији су учествовали и гости из

Библиотека у саставу ЦЗК обогата је за готово 200 наслова, а дио књига је уручен ученицима пивских школа као награде, а дио је поклоњен школским библиотекама.

На сједници је посебно било ријечи о дигитализацији биоскопске сале.

Чланови Савјета су се сагласили да је неопходно инсистирати да Министарство културе што прије уплати дио новца за тај пројекат, те да су своје обавезе, на основу Уговора о дигитализацији, током прошле године испунили Општина и Филмски центар Црне Горе.

Сједници на којој је усвојен Извјештај о раду претходила је конститутивна сједница новог сазива Савјета који чине председник Божидар Кнежевић и чланови Марина Бакрач, Ивона Симуновић, Петар Ђаласан и Радмило Тадић.

друштва из Гацка, Никшића, Подгорице, Даниловграда и Бара - казао је председник УДК „Пива“ Драгољуб Бакрач. Ово је 13. акција од оснивања друштва.

У ПРЕПУНОЈ САЛИ ЦЕНТРА ЗА КУЛТУРУ
ОДРЖАНА СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА

Пива је дала четири патријарха

Ево нас, данас, славећи Светог Саву, архиепископа, светитеља и просветитеља, ујединитеља српских земаља, творца прве српске школе, српске духовности и писмености, у Пиви, задужбини патријараха и везира, јер четири патријарха даде мученичка Пива - рекао је протојереј Предраг Шћепановић, архијерејски намјесник подгоричко-даниловградски на традиционалној Светосавској академији 28. јануара у Плужинама.

Навео је да је „први усκος у вјечност“, Свети Сава на свом путовању, напустивши владарски двор и титулу хумског кнеза, отишао у Свету Гору Атонску, у „последњи ковчег Византије, земљу заустављеног времена, гдје се нико не рађа, а гдје живот хиљаду година траје“.

„Он је ородио српски народ са Светом Гором Атонском. Зато нам је Свети Сава наш прозор у свијет, и он је извадио, како рече пјесник, прву личну карту српског народа. На том путу родили су се нови топоними, света мјеста, Савини извори, Савинци, Савин кук, Савино почивало, Савина главица, манастир Савина и друге светиње које су биљези опстанства и постанства српског народа на овим немирним просторима - казао је прота Предраг, додајући да своје слово посвећује Пивљанима, од великих патријараха Соколовића до Арсенија Гаговића, који је, како је навео, пут пропутио до свете Русије, а што ће касније поновити Митрополит црногорски Свети Петар Цетињски преко великих људи, а на првом мјесту је „соко Бајо са тридесет змајева“.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су: хор Православне омладине Светог Макарија Патријарха српског из Плужина, млади гуслар Данило Божовић, народни гуслар Здравко Кнежевић, Гусларско друштво „Лазар Сочица“, пјесник Ранко Мићановић, етно појци: Марина и Ивана Кнежевић, Татјана Вуковић и јереј Лука Цицмил. По завршеној академији, коју је водио Жељко Вуксановић, освештан је и преломљен славски колач у чему је учествовало свештенство и монаштво манастира Пиве, Забраћа и парохије пивске заједно са бројним вјерним народом.

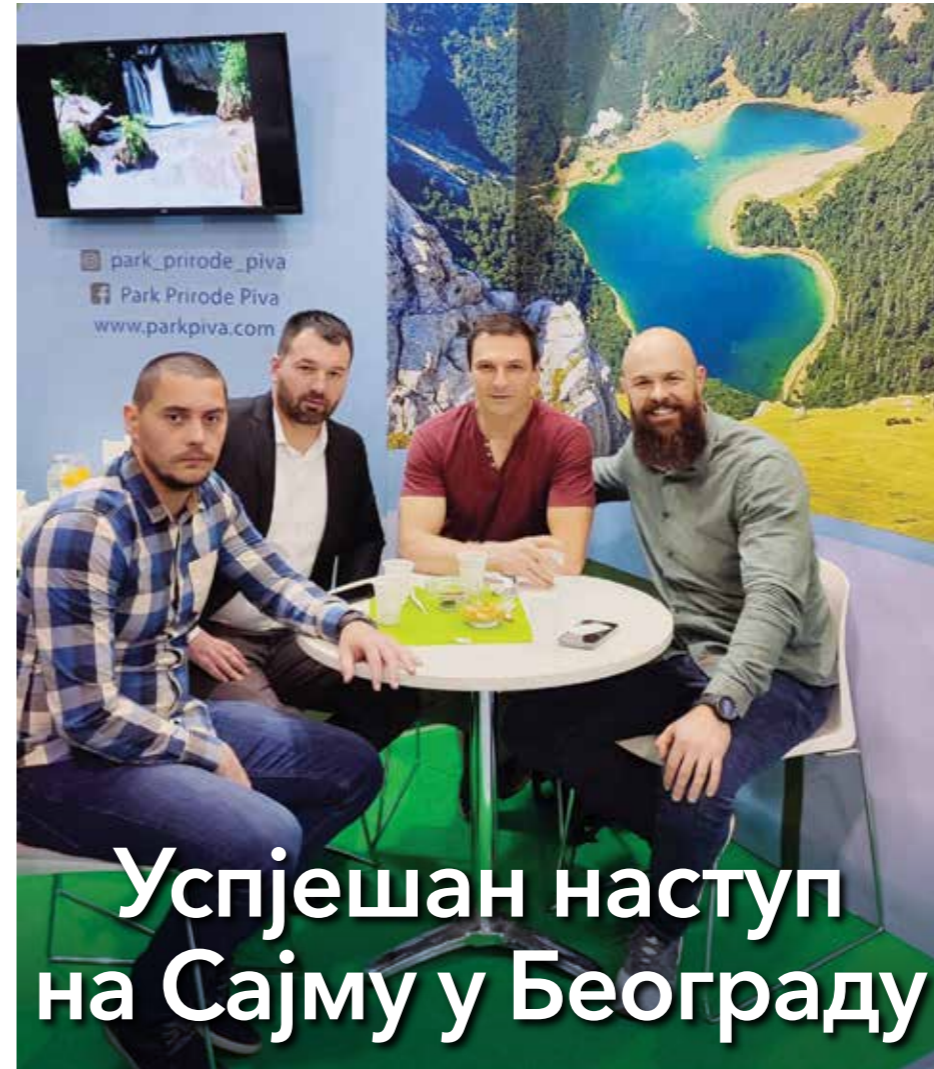

Министар финансија мр Александар Дамјановић састао се са предсједником и Главним администратором Општине Плужине, Слободаном Делићем и Владимиром Кнежевићем како би разговарали о актуелној ситуацији и потребама ове локалне самоуправе.

У том контексту, представници општине указали су на отворена питања у вези економског држављанства, располагања и стављања у промет земљишта у власништву Општине, односно експропријације за потребе изградње спортске хале, стадиона и паркинга, али и потребе рјешавања стамбених питања запослених посредством размјене станова.

Такође, тема разговора била је

ПРИПРЕМЕ ЗА ЛЈЕТЊУ ТУРИСТИЧКУ СЕЗОНУ

Парк природе Пива је од 23. до 27. фебруара учествовао на 44. Међународном Сајму туризма у Београду, гдје је представљена цјелокупна туристичка понуда Парка и општине Плужине.

Према извјештају организатора, ово је био најуспјешнији и најбројнији Сајам туризма последњих година, по броју посјетилаца и излагача (преко 40.000 посјетилаца и преко 300 излагача из 30 земаља). Наш штанд у хали 4. је био одлично посјећен од стране поједница, група и туристичких агенција који су исказали интересовање да нас посјете током предстојеће лјетње туристичке сезоне.

Из године у годину, примјетан је и повећан број медија (часописа, портала, ТВ екипа, аутора бројних емисија из области туризма) који посјећују наш штанд и који путем својих канала извјештавају о нашој туристичкој понуди. По свом овом дешавању и интересовању за нашу туристичку понуду на Сајму очекује нас добра посјета туриста током лjeta.

ДЕЛИЋ И КНЕЖЕВИЋ СА МИНИСТРОМ ДАМЈАНОВИЋЕМ

Подршка равномјерном развоју региона

изналажење модела за исплату заосталих зарада радницима Фабрике електрода Плужине.

Министар је указао на спремност ресора којим управља да пружи подршку равномјерном регионалном развоју, са акцентом на општине на сјеверу земље као што су Плужине, у којима је одлив становништва повећан, и у које се у претходном периоду није улагало.

У том смислу, како је министар нагласио, приходи из економског држављанства омогућиће општинама да кандидују развојне пројекте и адекватније валоризују ресурсе са којима располажу.

На састанку је договорено да се у даљој комуникацији, на нивоу оперативних тимова, створе техничке претпоставке за рјешавање спорних питања.

МИНИСТАР ПРОСВЈЕТЕ МИОМИР ВОЈИНОВИЋ У ПЛУЖИНАМА

Слиједи реконструкција Дома ученика

На састанку министра просвјете Миломира Војиновића са предсједником општине Слободаном Делићем, којем су присуствовали и главни администратор Владимир Кнежевић и директор ЈУ Образовног центра Плујине Горан Гојковић, констатована је добра сарадња између Министарства, Општине Плујине и образовних установа, коју је потребно наставити.

Саговорници су министра упознали са значајном финансијском подршком коју Општина пружа образовању. Подршка се реализује кроз финансирање матурских и полуматурских екскурзија и излета, финансирање реконструкције објеката школских установа, опремање учионица и канцеларија и других простора у којима се одржава настава, такође и кроз набавку наставних средстава ради побољшања услова за реализацију наставе.

Општина даје подршку образовању и кроз финансирање матурских, полуматурских и банкет вечери, обезбјеђује ђачке торбе за све прваке у општини Плујине, додјељује награде ђацима генерације, добитницима дипломе луча и најбољим студентима, а помоћ добијају и студенти лошег материјалног стања. Обезбјеђују се стипендије за све студенте са просјеком 8 и више, финансирају се трошкови смјештаја свим ученицима који бораве у Дому ученика, као и превоз ученицима и наставницима до образовних установа гдје се одржава настава.

Један од најзначајнијих пројеката из области образовања за који је средства издвојила Општина је пројекат успостављања адекватног система гријања и уређења ентеријера физкултурне сале у матичној школи Образовног центра Плујине.

Разговарало се и о стању објеката образовних установа. С обзиром на утврђене проблеме који се односе на услове у којима бораве ученици Дома ученика у Плујинама, договорена је сарадња у правцу реконструкције објекта дома, што ће у значајној мјери побољшати услове боравка ученика у овој јединици Образовног центра.

Војиновић је истакао да сарадња Министарства просвјете са општином Плујине представља примјер како би требало да изгледа сарадња Министарства са осталим локалним самоуправама.

Предсједник Делић закључио је да је сарадња кључна за добре резултате у области образовања и истакао да охрабрује став Министарства просвјете да учествује у реализацији пројеката који се односе на инфраструктурна улагања у образовању. Захвалио је министру Војиновићу за рад на побољшању образовног система и услова образовања.

У општини Плујине 2016. године почели су радови се на изградњи новог Саборног храма посвећеног Светом Макарију Соколовићу српском патријарху и обновитељу Пећке патријаршије. Градњом храма руководи Епархија будимљанско-никшићка уз подршку дародаваца и донатора и објекат је доведен у функционално стање. Предсједник Општине Плујине Слободан Делић каже да је локална управа овогодишњим буџетом определијелила средства како би радови што скорије били приведени крају.

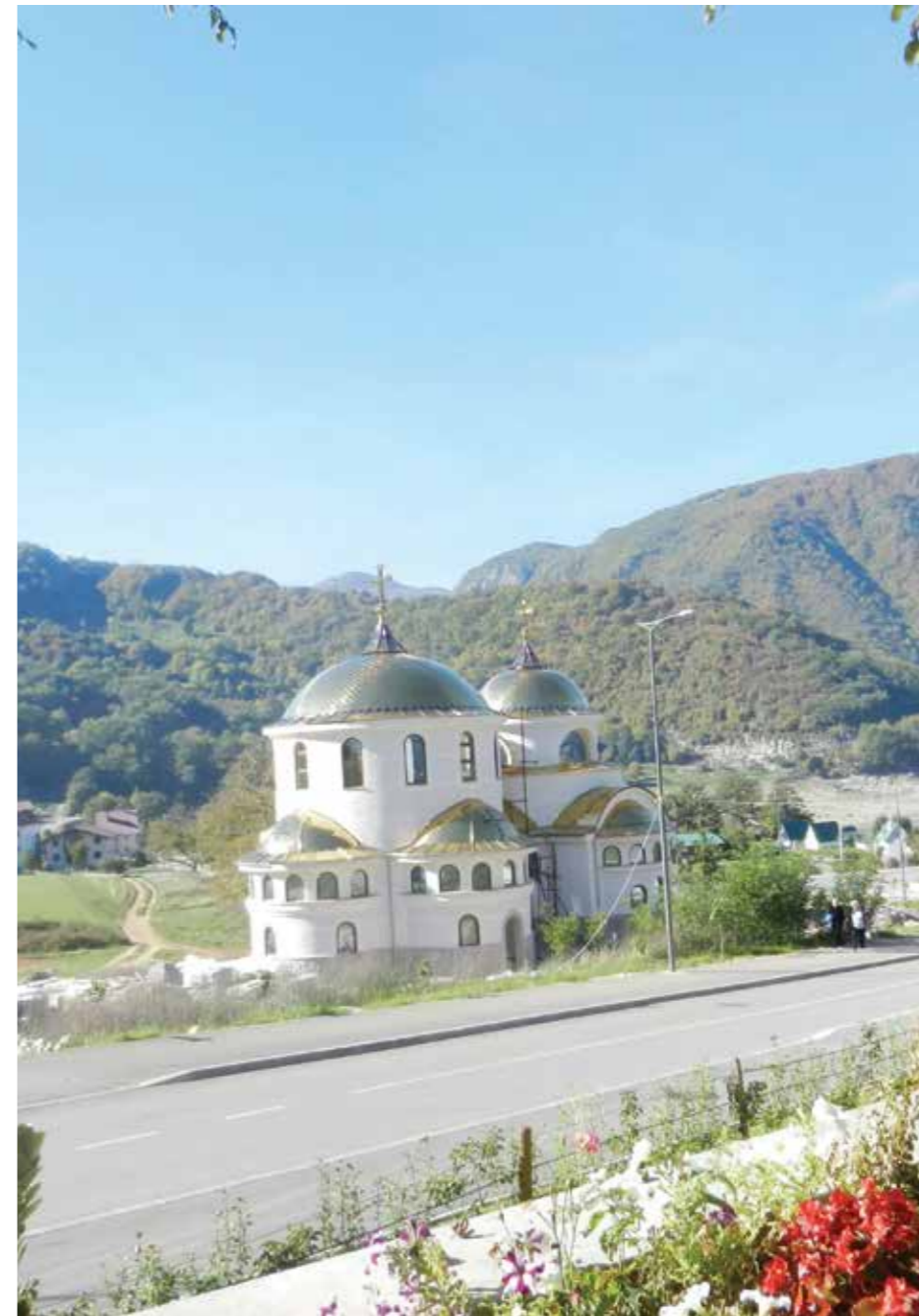
– Општина Плујине је буџетом предвиђела износ од 100.000 еура како би били настављени радове на изградњи храма. Радови су у поодмаклој фази и објекат је доведен у функционално стање. Главни дио послова који се тичу централног објекта су завршени и тренутно се изводе радови на парохиском дому. Послови око иконописања и уређења ентеријера су захтјевни, како временски тако и финансијски, и спроводиће се фазно у наредном периоду. Суштина је да је објекат доведен у функционално стање – каже Делић за "Дан".

Пивски парох Лука Цицмил каже да ће нови храм у Плујинама имати вишреструку особеност.

– Саборни храм је особен вишеструко. Један је од ријетких, а можда и првих светиња која је посвећена Св. Макарију Соколовићу не само у Црној Гори већ у цјелокупној српској православној цркви. На грађевини се може примијетити да има примјеса рада са других простора које су нама мање познати. Куполе су ђело великих мајстора руског поријекла.

Крстови на куполама су такође њихов рад. Од крипте до крстова, висина храма је око 17 метара. Храм има око 230 квадрата, а крипта, која ће бити вишенамјенска, има око 430 квадрата – истиче Цицмил у разговору за "Дан" и додаје да је један од следећих корака припрема зидова за фрескопис и завршетак радова на парохиском дому. Наглашава да је један од изазова са којим су се суочавали проблем са вла-

Општина Плујине за наставак радова на Саборном храму из буџета определијелила 100.000 еура

ГЛАВНИ ДИО ПОСЛОВА КОЈИ СЕ ТИЧУ ЦЕНТРАЛНОГ ОБЈЕКТА СУ ЗАВРШЕНИ И ТРЕНУТНО СЕ ИЗВОДЕ РАДОВИ НА ПАРОХИЈСКОМ ДОМУ. ПОСЛОВИ ОКО ИКОНОПИСАЊА И УРЕЂЕЊА ЕНТЕРИЈЕРА СУ ЗАХТЈЕВНИ, КАКО ВРЕМЕНСКИ ТАКО И ФИНАНСИЈСКИ, И СПРОВОДИЋЕ СЕ ФАЗНО, ИСТИЧЕ СЛОБОДАН ДЕЛИЋ ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ПЛУЈИНЕ

гом, јер је велики дио просторије у земљи, али истиче да је и тај проблем ријешен.

– Парохиски дом је на два спрата и у основи има 150 метара квадратних. У њему ће бити просторија за живот парохije, канцеларије, просторије за саборе, окупљања и сл. што ће имати и крипта. Важно је поменути да је блаженопочивши митрополит Амфилохије рекао да крипта треба да буде посвећена пивским мученицама Јаглици и Софији – наводи Цицмил.

Он је подсетио да је Макарије Соколовић поријеклом из Пиве, односно из села Безује, те да за то постоји предања поткријељена историјским чињеницама.

– Макарије је од свештене лозе Соколовића која се може упоредити са Немањићима и Петровићима. Патријарх пећки Макарије Соколовић је корјен те лозе, а за њим слиједе Антоније, Герасим и Саватије који је ктитор манастира Успења пресвете Богородице у Пиви. Овај Саборни храм је катедрална црква пивске парохije која броји 23 светиње на територији општине Плујине – истиче Цицмил.

Предање о Соколовићима у Пиви говори да су они правили Пивски манастир како би, у временима ропства под Турцима, у њему склонили престо Пећке патријаршије. По предању патријарх Макарије био је брат великог турског везира Мехмед-паше Соколовића. Био је први патријарх после обнове Пећке патријаршије, на чијем челу је био од њене обнове 1557. до 1571. године, када се због болести повукао. Умро је 1574. године. После обнове Патријаршије патријарх Макарије је од султана добио све повластице које је имао цариградски патријарх. (Извор: dan.co.me)

БРАЧНИ ПАР ЈЕЛЕНА (30) И
АЛЕКСАНДАР (34) УТЕМЕЉИЛИ
ХИТНУ ПОМОЋ У ПЛУЖИНАМА

Брновићи 24 сата дневно брину о здрављу Пивљана

СТУДЕНТСКА ЉУБАВ КРУНИСАНА БРАКОМ

Александрова и Јеленина љубав крунисана је браком у Плу-
жинама, а започела је неколико година раније док су били на
студијама. Она и Александар који је из Подгорице, медицину су
завршили у Фочи.

-Поријеклом сам Пивљанка од братства Кулића, али је мој
прадјед давно из Црквичког Поља одселио у Босну. Прије него
што сам почела да радим само сам пролазила кроз Пиву и није-
сам ни слутила да ћу се овдје настанити. Мој први утисак је да
су људи срдачни и искрени, али не могу да кажем да је живот у
овом бајковитом крају и његов склад нешто што одговара љу-
дима наших година. Да имамо педесет или више година, можда
би нам ритам овог града и овог краја више одговарао - казала је
Јелена.

-С обзиром на то да је општина јако велика територијална, по-
стоје бројна домаћинства или самци који живе далеко од Плу-
жина. Има старијих суграђана који нијесу у могућности да дођу
на преглед и ми одлазимо код њих кад год је то потребно. На ос-
нову броја прегледа, хитних посјета и транспорта ми се питамо
како је до сада здравство овдје могло да функционише без хитне
помоћи. Само 26. фебруара када је нападао посљедњи снијег
имали смо чак пет интервенција на терену - рекао је Александар.

124

Број хитне помоћи са било
које мреже и без позивног
предзнака

Лекари и супружници Јелена (30) и Александар (34) Брновић утемељивачи су службе хитне помоћи у Пиви, која је отворена 10. септембра 2022. Од тада до 28. фебруара ове године у уредном протоку забележено је више од 600 амбулантних прегледа и око 170 интервенција на терену и транспорта пацијената, што указује на чињеницу да је овај вид здравствене помоћи у Пиви одавно био потребан. То ће се, вјерујемо, још више показати као неопходност у вријеме туристичке сезоне када ће у Пиви боравити неколико пута више грађана него што их има сада.

Екипи „Ријечи Пиве“ Брновићи су показали амбуланту опремљену по најсавременијим стандардима и објаснили са каквим се све изазо-

вима сусријећи током 24-часовних дежурстава.

—Од 22. септембра до 19 јануара били смо готово стално једини лекари у хитној служби, па можете мислити колико је то оптерећење.

СВРХА ХИТНЕ - СПАШАВАЊЕ ЖИВОТА

Александар каже да је „хитна помоћ посебан облик здравствене заштите на примарном нивоу, чија је главна улога пружање неопходне помоћи код људима којима је угрожен живот или природа обољења то захтијева“.

—И ова дефиниција говори о томе колико је овдје била неопходна хитна помоћ. Захвални смо директору Завода за хитну медицинску помоћ Вуку Никовићу на томе што је обезбиједио опрему по свјетским стандардима, али цијенимо да је неопходно и да се ова служба у Плујинама кадровски ојача сталним ангажманом макар још једног лекара — сматра Александар.

Хитна мора радити 24 сата, па се дешавало да се Александар и ја данас срећемо само на улазу у амбуланту. Схватимо да постоји дефицит лекара, али сматрамо да овдје не можемо функционисати ако стално

БЕБЕ

—Имали смо случајеве дјецe старости до двије године које смо транспортовали до Никшића. Ријеч је о алергијским реакцијама на лекове, срчаним манама, а у једном случају о тровању опасним материјама. То су најтежи тренутци у овом послу, јер док држите бебу у наручју и гледате како пати, Бога молите да жива стигне до Никшића. Срећом је сваки транспорт беба имао срећан епилог — рекла је Јелена.

не буду ангажована макар три лекара — казала је Јелена.

Са њом је сагласан и Александар, који каже да су од отварања хитне службе прошле јесени имали бројне интервенције и да су се потрудили да стигну до свих којима је помоћ потребна.

—Током јесени било је и доста интервенција због посјекотина, често задобијених током шегања дрва, па је збрињавање повреда у том периоду било примарно у односу на друге хитне интервенције. Ујед инсеката могао је током јесени бити кобан за неке грађане због бројних алер-

гијских реакција, а чак и ове зиме у јануару умало је због алергије на ујед осе страдала једна госпођа, али смо и тада благовремено реаговали — прича Александар, своје утиске о првим мјесецима рада у Пиви.

Јелена истиче да о неопходности оснивања службе хитне помоћи у Пиви говори чињеница да је велики дио становништва у позним животним годинама, да многи од њих живе далеко од Плујина и да нијесу у могућности да редовно посјете лекара.

—Ријеч је о хроничним болестима, а здравље пацијената може се по-

горшати услед самог тока болести, услед неузимања терапије или због стреса. Тада је неопходна реакција на терену и ми успијевамо да стигнемо до грађана када год је то потребно — казала је Јелена.

Она наглашава да ни снијезни намети нијесу препрека да се дође до удаљених пацијената у разуђеној Пиви, јер постоји изузетна сарадња са Службом заштите и спасавања, па се често дешава да багер — сњегочистач крчи пут колима хитне помоћи.

Изузетна је сарадња и са локалном управом и са мјештанима и предузетницима који препознају значај хитне помоћи и који су у складу са могућностима спремни да доприне су њиховој хуманој мисији.

Уз жељу да се што рјеђе у Пиви чују сирене хитне помоћи и да Брновићи наставе успјешно да обављају своју мисију и помажи свима којима је помоћ лекара потребна, поздрављамо ентузијазам ових дивних лекара који заслужују респект због хуманог посла којим се баве, али и због тога што се из Пиве све више одлази, а они су дошли да живе и раде у нашем крају...

ТЕКСТ: Радмилко ТАДИЋ
ФОТО: Жељко ШАПУРИЋ

У служби су ангажована три возача - техничара и шест медицинских техничара за које Брновићи имају само ријечи хвале

"ОРАШКО СИЈЕЛО" - СПЕКТАКЛ У САЛИ ЦЗК
Пјеваћемо докле живот траје, сачувати старе обичаје

Еала Центра за културу мала је била да прими све заинтересоване који су жељели да виде прву по реду манифестацију "Орашко сијело"

Да су се Пивљани ужељели традиције, пјесме и игре, говори чињеница да није било довољно мјеста ни за стајање у сали која је много пута до сада била домаћин разним догађајима.

"Орашко сијело" одржано је у организацији недавно основаног Аматерског пјевачког друштва Свети Сава кога чине житељи Ораха, Јасена и Лисине. Ово аматерско друштво чине женска и мушка пјевачка група састављена управо од житеља поменутих села који су дошли на идеју да кроз пјесму и игру очувају своје старе обичаје пренешене са кољена на кољено. И, чини се, да су итекако успјели у томе. Уз подршку спонзора, гостију и свих присутних, започета је једна лијепа манифестација која би у будућности могла да заживи.

И женска и мушка пјевачка група представиле су пјесме које су се традиционално пјевале у дјеловима Црне Горе и старе Херцеговине, а чуле су се и струне гусала, играле народне игре...

Женску пјевачку групу чине: Милосава Апрцовић, Биљана Апрцовић, Мара Апрцовић, Илинка Ђуковић, Снежана Голубовић, Рајка Голубовић, Мирјана Голубовић, Нада Трипковић, Савка Јововић и Далиборка Крунић.

Код мушкараца, гласовне способности су показали: Милун Апрцовић, Илија Апрцовић, Чедомир Апрцовић, Веселин Апрцовић, Раде Апрцовић, Миле Апрцовић, Димитрије Ђуковић, Алекса Трипковић, Божидар Сукновић и Милорад Кулић.

ИЗ РЕПЕРТОАРА

-Јече брда и долине од орашке омладине

-Оћемо ли моја Јело поћ у Орах на сијело

-Дођи драга добре воље до орашке богомоље, па да видиш мој голубе Орашани како љубе

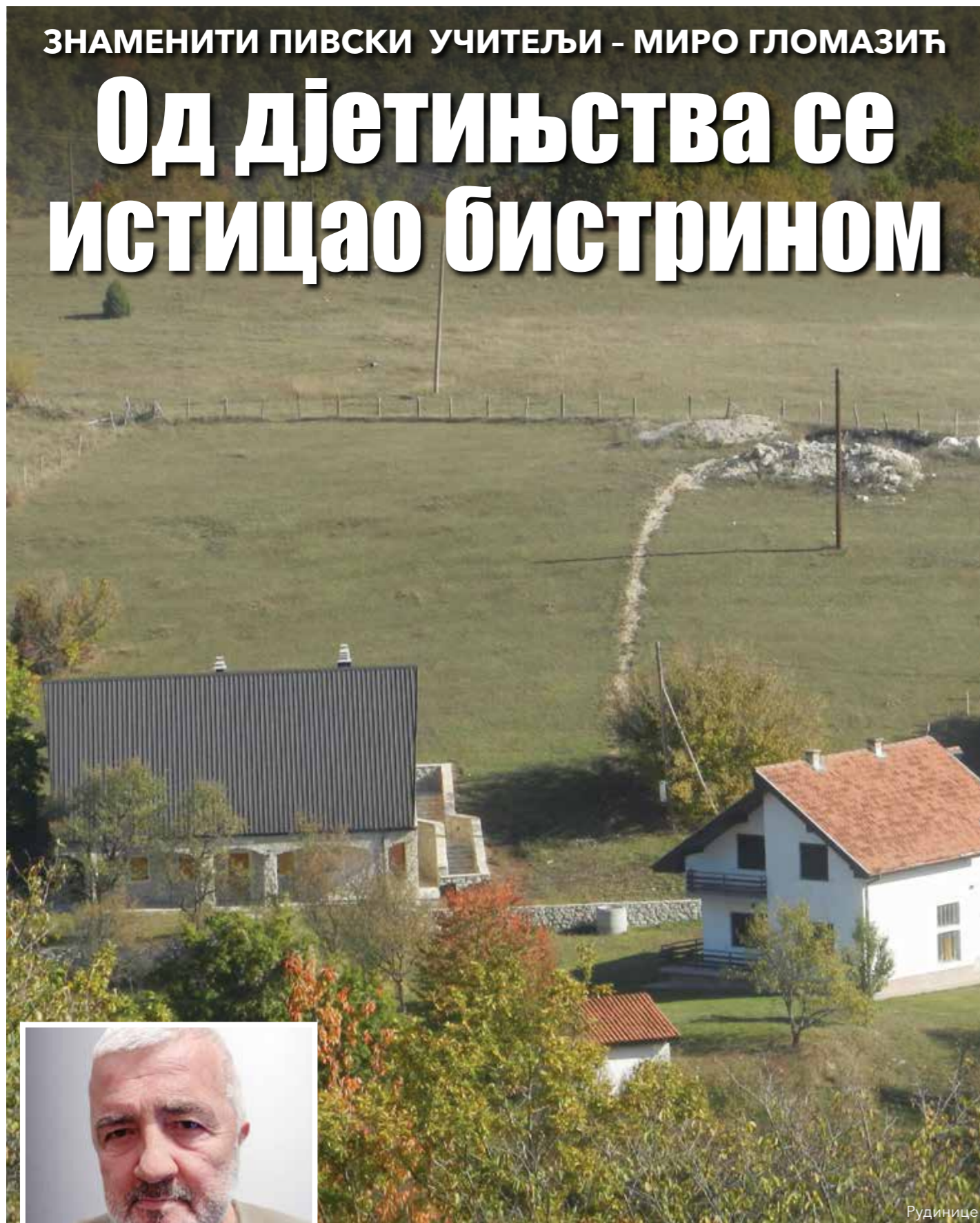

-Ево пјесме, ево омладине два цркве на Врбање
 Ораха, Јасена и Лисине - Пјеваћемо докле живот траје,
 - Чекаћу те моје јање покрај сачувати старе обичаје

ЗНАМЕНИТИ ПИВСКИ УЧИТЕЉИ - МИРО ГЛОМАЗИЋ

Од дјетињства се истицао бистрином

Рудинице

Пише: Павле Пајо ГЛОМАЗИЋ

Рођен у Рудиницама 26. марта 1881. године, од оца Паја и мајке Илинке, рођене Радовић. Још у раном дјетињству

се истицао са бистрином, знатижељом и умишљеношћу да му се објасни све што је будило његово интересовање и радозналост. Те

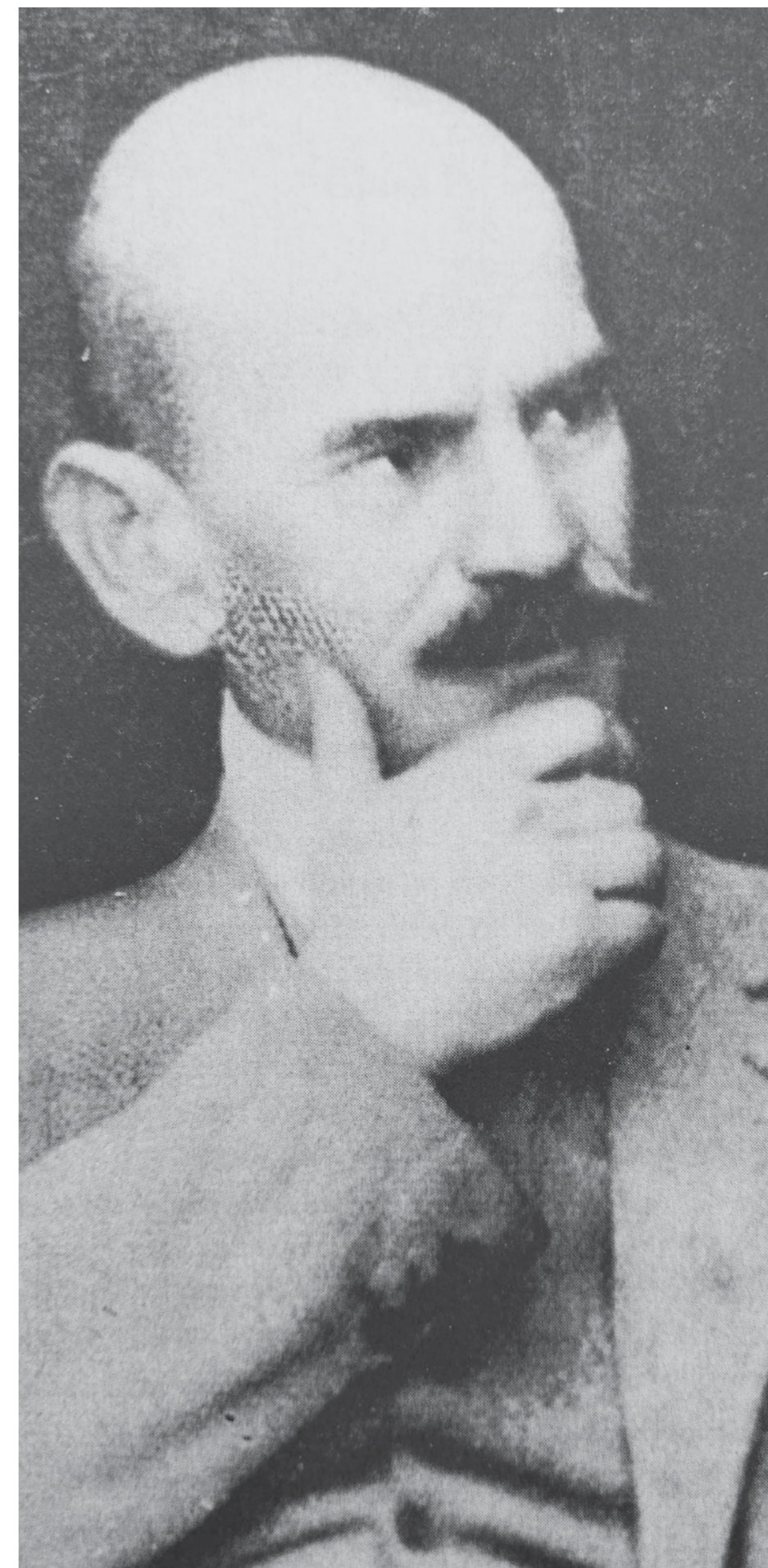
као и друге интелектуалне особине и способности код Мира је понајбоље примјећивао његов стриц Поликарпа који је свом брату Пају једном приликом рекао: "Миро у учењу и владању одскаче од остале ђеце, ми га морамо школовати." Основну четворогодишњу школу Миро је почео на Горанску, а завршио у Никшићу 1893/1894. године са одличним успјехом и одличним владањем. Послије завршене Основне школе, Миро се уписује у нижу четвороразредну гимназију на Цетињу.

И поред свих тешкоћа Миро је 1897/1898. године завршио нижу гимназију. Још једна степеница у школовању била је савладана на најбољи начин. Школске 1898/1899. године Миро је уписао пети разред више гимназије у Београду, али због насталих сукоба између династија Обреновића и Петровића је прекинуо школовање.

Миро је 1901. године на Цетињу завршио Богословско-учитељску школу и исте године био постављен као учитељ. Свој педагошки рад Миро је почео на Боану (Ускоци) када је окружницом главног школског надзорника од 03. октобра 1901. године постављен за учитеља. За свој педагошки рад на Боану Миро је од школског надзорника оцијењен оцјеном одличан.

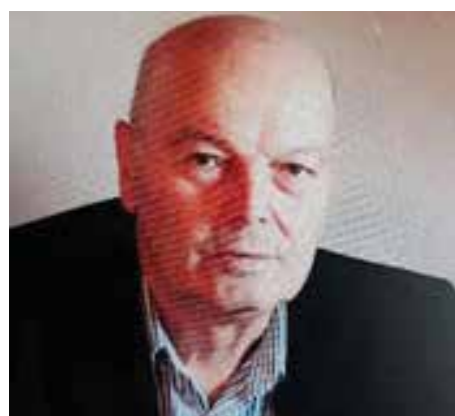
Одлуком Министарства просвјете Црне Горе од 14. Августа 1903. године он је био одређен за учитеља у Доњим Црквицама. Тим актом се замјењује прва окружница којом је био означен за учитеља у Ускоцима. У Доњим Црквицама Миро је остао учитељ само школске 1903/1904. године и за свој рад оцијењен оцјеном одличан. Одлуком истог начелника број 1986 од 10. августа 1905. године Миро је одређен за учитеља на Горанску, а такође и 1906. године.

Заиста Миро је радећи као учитељ у Пиви и као њен први школовани учитељ за оно вријеме као и касније учинио доста. Његов допринос описмењавању и основном образовању у Пиви био је значајан, јер је образовао и научио писмености и основном знању више од 500 ученика.

МИРО ГЛОМАЗИЋ

Кула Лазара Сочице

Пише: Радомир Бајо ЈОЈИЋ

САУЧЕШЋЕ ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА ПОСЛИЈЕ СМРТИ ДЈЕЦЕ ЛАЗАРА СОЧИЦЕ

Змај дошао у Пиву да лијечи рањено срце славнога војводе

Славни српски пјесник Јован Јовановић – Змај (1833 – 1904), плодан и изузетно ангажован стваралац деветнаестог вијека, активни учесник у различитим облицима нацио-

налног, политичког и културног живота, јавни и културни радник, патриота и политичка личност, а изнад свега пјесник и велики хуманиста. Имао је изузетног дара за одржавање топлих људских односа са пријатељима и познаницима. Разумијевао је људе и људске невоље, саосјећао са својим пријатељима у трагедијама и душевним потресима, писао утјешне и хумане поруке. Било му је најважније да се људима обрати искрено и пријатељски, а захваљујући својој изузетној даровитости све што је написао написао је топло и људски са лакоћом до савршенства, умјетнички.

Змај је био велики пријатељ са црногорским књазом и пјесником Николом Петровићем. Књаз Ни-

кола, који није био много познат по дарежљивости, као пријатељу и човјеку кога је цијенио и волио поклатио је Змају љетњиковац.

„...у Пристану барском љетњиковац, бивши дворац Исмаил-паше; уз то још педесет рала новоосушене земље у Оциљу и 200 коријена маслина“ (Забиљежио „Јавор“ у броју од 16. Августа 1887. године).

Дружио се Змај са књазом приликом његовог боравка у Бечу и у књажевој пратњи путовао је у Русију на крунисање цара Николе 1883. године, долазио код књаза на Цетиње и у Црну Гору да види и обиђе дворац који је добио на поклон.

Мало је позната чињеница да је Змај добро познавао Лазара Сочицу, познатог јунака из Пиве, војводу и бригадира црногорског, па ево и разлога да објавим и дам неке детаље о томе. Претпоставља се да је Змаја и Лазара упознао Змајев брат Корнелије и да је он Змају причао о Лазаревој великој трагедији. Корнелије је често путовао по Црној Гори, Дубровнику, Сплиту и Трсту те је тако и упознао Лазара.

Змај 1888. године у јесен долази из Беча по други пут у Црну Гору, У предзимско вријеме, да у великој хуманој мисији лијечи рањено срце великог јунака Лазара Сочице, да му изјави саучешће, јер је Лазару непосредно прије тога само за седам дана умрло преостало петеро дјеце (раније му је умрло седморо дјеце, укупно дванаестеро), да заједнички тугују. Породична трагедија Лазарева у свему је подсјећала на умирање Змајевих Ђулића.

Овдје је видљив Змајев хуманизам. Дошао је код витеза и јунака да заједнички жале своју дјецу. Хтио је да сачува Лазара и као човјека и као јунака, да не клоне. Саучешће довољно и јасно говори о Змајевом хуманизму. Саучешће је у осмерцу, па се лако могло пјевати уз гусле, у колу и као жалопојка коју су Пивљани доста дуго пјевали и на тај начин исказивали своја саосјећања у великом болу Лазаревом.

Ево саучешћа које је Змај написао Лазару.

„Само седам кратких дана
пет големих љутих рана,
каких рана, каквих јада,
по сред срца, по сред нада.

То је, брате, искушење,
јесил челик или стена,
тебе Лазо, небо куша
јесил јачи од камена.

Па кад једном и то прође,
кад преживиш ове јаде,
тад ће небо још једаред
мач у руке да ти даде.

Нова чуда за слободу
починиће рука смјела,
да би срећа била трајна
молиће се пет анђела.

А сад нек ти хај прискочи,
горска вила хитра скока,
нек те вида, не са биљем,
већ сузама нашег ока.

То ће чути на све стране,
дужом, широм свих даљина,
гдје год има српска мајка,
српске кћери, српског сина.“

Змајево саучешће и многих других пријатеља, а посебно оданост његове Пиве и Пивљана помогли су Лазару да стоички поднесе породичну трагедију, да и даље обавља своје војводске и бригадирске дужности, што му се и посрећило па му се послјије тога родило још двоје дјеце, син и кћер.

Лазар Сочица (1838. – 1910) рођен је на Пишчу, гдје му је отац био у најму код породице Љешевевића. То су причали сви старији Пишчани, као и да је због тога и изабрао да направи своју кулу у Пишчу. И данас постоји озидина на којој је била скромна кућица. Оцу му је било име Ристо, био је јако висок па су га сви звали Тојага. У свим подацима о Лазару стоји да је рођен у Плујинама и не би то мијењали, али да се знају први подаци. Саучешће и ове податке често је износио и причао Милан Трипковић сељак из Пишча, па је тако и ово све сачувано и запамћено.

ПРИЛОГ ЗА ИСТОРИЈУ АДМИНИСТРАТИВНОГ УРЕЂЕЊА ОПШТИНЕ - ПИВА ПРИПАЛА ШАВНИЧКОМ СРЕЗУ ПРИЈЕ 100 ГОДИНА

Сви наши предсједници

Пише: Мирко ВУКОВИЋ

лачки одбори.

И после рата Пива је била дио Шавничког среза у оквиру којег су тада биле наше општине Планина и Жупа.

Предсједник Планинопивске општине у више мандата био је Милун Цицмил, а у Жупи чији је административни центар био на Горанску, предсједници су били Милун Бајагић, Лука Љешевић, Блажо Ђаласан и Блажо Гаговић.

Народ Пиве је на референдуму 1957. године одлучио да центар уједињене општине, коју чине Планина и Жупа буду Плужине, а први предсједник био је Милун Цицмил. После њега на челу Општине био је Блажо Ђаласан, а након завршених студија економије у Русији – од 1960. до 1964. године предсједник Општине Плужине био је Јеремије Варезић.

Послије Варезића, фотеља предсједника Општине Плужине припа-

ла је Љубу Жарковићу, који одлази на школовање у Загреб, па су вршиоци дужности за вријеме његовог одсуства у мандату који је трајао до 1968. године били Остоја Тадић и Владо Ацић.

Од 1968. до 1974. предсједник је био Вељко С. Вуковић, а после њега на чело локалне самоуправе ступио је Велимир И. Јововић (од 1974. до 1982. године када прелази за директора Фабрике електрода у изградњи).

Од 1982. до 1989. предсједници су били Гојко Мићановић, Жарко Бошњак и до такозване АБ револуције Миладин Мизић.

Након преврата 1989. године, Мизића је наслиједио ветеринар Никола Д. Кецојевић, који је на челу Општине био неколико мјесеци, затим је за предсједника изабран Ђурко Тијанића.

Милутин С. Јововић био је на челу Општине од 1990. до 1992.

Након првих вишестраначких избора, 1992. године до распада ДПС-а предсједник је био Борђије Гаро Бошњак, а после побједе коалиције коју је предводио СНП за предсједника је 1998. године изабран Мијушко Бајагић (у медијима познат као „најдуговјечнији црногорски градоначелник“).

Бајагић је на челу локалне власти (као предсједник СО или касније као предсједник Општине) био све до децембра 2022. године, када су одборници за предсједника Општине изабрали Слободана Делића.

На крају овог текста ваља напоменути да су ингеренције општина биле различите у разним периодима – од времена срезова када се за најмању административну потребу морало ићи у Шавник или на Жабљак до оснивања јединствене Општине Плужине 1957. године у чијем су саставу Планина и Жупа и која је у административним овлашћењима постала равноправна са осталим црногорским општинама у условима који су важили у Федеративној Народној Републици Југославији, Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, Србији и Црној Гори и сувереној Црној Гори.

МАТЕРИЈАЛ ИЗ МОНОГРАФИЈЕ

"100 ГОДИНА ЦРНОГОРСКЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ" (ИЗДАВАЧ ЕПЦГ, НИКШИЋ 2010)

Izgradnja HE "Mratinje"

Pripremni radovi za gradnju HE „Mratinje“ počeli su tokom 1966. godine. Investitor je bio Kombinat aluminijuma Titograd (KAT). Za te radove angažovani su „Hidrotehnika“ i „Geosonda“ iz Beograda, Građevinsko preduzeće „Crna Gora“ iz Nikšića i „Titograd“ iz Titograda, sa oko 500 radnika. Najizazovniji zadaci su bili izgradnja pristupnih puteva i tunel dug 340 m za skretanje toka Pive s mjesta na kojem se gradila brana. Sredinom 1967. godine broj radnika je narastao na preko 800. Optočni tunel za skretanje toka Pive, dužine 340 m i promjera 9,5 m, probijen je početkom septembra 1967. godine. U Mratinju je izgrađeno naselje za smještaj oko 1.500 radnika. Podignuti su restoran, ambulanta, škola, prodavnice i komunalna mreža. U avgustu 1968. godine novinar „Pobjede“ je opisao stanje na gradilištu hidroelektrane: „Građevinske mašine prenose se prema potrebi sa jednog na drugo gradilište, preko kanjona. Drugog puta nema. Tu ni helikopteri ne bi mogli pomoći. Nema gdje da se spuste-kažu graditelji. Ljudi su se ipak snašli. Pomoću čeličnih užadi, koja imaju nosivost 2.000 tona, prenose teške buldožere i druge mašine. Mratinje je već grad sa preko hiljadu stanovnika. Već je otvoreno šest kafana. Zgrade za stanovanje su skoro gotove. Izgrađen je ekspres-restoran, velika bioskopska sala i druge prostorije za razonodu, zdravstvena stanica, pekara, zanatske radionice i druge zgrade.“

Rijeka Piva je skrenuta kroz optočni tunel u martu 1968. godine, a tada je Kombinat aluminijuma raspisao međunarodnu licitaciju za izgradnju lučne betonske brane visine 220 m i mašinske zgrade s ostalim objektima. Predračunska vrijednost ovih radova je procijenjena na 280 miliona dinara. Predviđalo se da će čitava izgradnja HE „Mratinje“ biti okonačna krajem 1971. godine, kada se očekivao početak proizvodnje u Kombinatoru aluminijuma. Da bi se ubrzao posao na izgradnji brane, u Mratinju je 1971. godine, sagrađena i fabrika betona, koja je isporučivala 2.000 kubika betona za jedan sat. Beton se iz fabrike na mjesto gradnje brane transportovao pomoću specijalnih korpi-žičara.

Nakon dvije godine od početka pripremnih radova probijeni su pristupni putevi, a sredinom 1969. godine radnici italijanske firme „Rodio“ iz Milana i „Geotehnika“ iz Zagreba, gradili su dvije dijafragme visoke po 20 metara čiji je cilj bio da spriječe prodor vode u temelje glavne brane. Istovremeno su se ukopavale galerije i hodnici u kojima je trebalo smjestiti tri velika agregata i ostala postrojenja. No, početkom 1969. godine pojavili su se ogromni finansijski problemi kod investitora, odnosno KAT-a. Na osnovu prvobitnog plana bilo je predviđeno da će za izgradnju HE „Mratinje“ biti potrebno 404,2 miliona dinara ali se nakon početka gradnje, pokazalo da će biti potrebno 840 miliona dinara. Cijenu su uvećali nepredviđeni pripremni radovi, izmještanje Plužina i kolskog puta, isplata nadoknada za zemljište koje će potopiti vještačka akumulacija i znatan porast cijena građevinskog materijala od

ПРИПРЕМА БЕТОНА ЗА ТЕМЕЉЕ БРАНЕ ХЕ „МРАТИЊЕ“

ПОЧЕЛО БЕТОНИРАЊЕ „МРАТИЊА“

● Укупна запремина акумулације износиће 880 милиона кубика воде

Прошле сриједи у 20,15 часова, када је бетонирац Асим Бумбуловић отворио корпу из које су у будућу брану ХЕ „Мратиње“ потекли први килограми бетона.

Изградњом бране зауставиће се ток Пиве и створити сливно подручје површине око 1.757 квадратних километара. Укупна запремина акумулације биће 880 милиона а корисна 790 милиона кубика воде. Годишњи број погонских часова са максималном снагом износиће око 2.380 и инсталисана снага 360 мегавата. Биће постављене три турбине с вертикалном осовином

од 1.660 коњских снага. Очекује се да ће ХЕ „Мратиње“ производити годишње око 856 милиона киловат-часова електричне енергије.

Прије почетка бетонирања радници Црногорских електрана, београдске „Хидротехнике“, „Геосонде“ и других предузећа која изводе радове на овом великом хидроенергетском објекту окренули су ток Пиве посебним тунелом. Направљена је предбра на висине 25 метара и темељи главне бране уграђени 40 метара испод корита Пиве.

1965. до 1969. године. Требао је уградити и трећи агрегат (првобитно су била предвиђена два), и повећати инсталисану снагу са 280 на 342 MW. Алуминијски комбинат, као главни инвеститор, није имао новца за завршене градње хидроелектране, па је 25. фебруара 1969. године потписан уговор између Комбината, ХЕ „Горња Зета“ и „Електро Црна Гора“, по којем су два електроенергетска предузећа преузела сва права, обавезе и послове око изградње ХЕ „Мратиње“. ХЕ „Горња Зета“ и „Електро Црна Гора“ су преузеле банкарска задужења код Инвестиционе банке у Титограду и обавезале се да ће након изградње ХЕ „Мратиње“ снабдијевати Комбинат струјом по уговореној и за обје стране прихватљивој цијени. Уговорен је и заједнички рад са електроенергетским системом Србије.

Црногорска влада је, октобра 1969. године, констатовала да се радови на изградњи ХЕ „Мратиње“ одвијају предвиђеном динамиком,

да инвеститор ХЕ „Горња Зета“ извршава обавезе и да су урађени планови за измјештање Пивског манастира и Плуžина. Ипак, инфлација и пораст цијена почетком седамдесетих година утицали су на повећање трошкова изградње ХЕ „Мратиње“. Због прекораčenja у припремним радовима и проблема у финансирању, умјесто крајем 1971. године, рок за изградњу ХЕ „Мратиње“ је помјерен за 1973. годину. Када је југословенски предсједник Тито посетио Жабљак у августу 1970. године, црногорски званичници су га упознали с радовима на ХЕ „Мратиње“. Титу је показана макета будуће бране, а Петар Жижић, директор „Црногорских електрана“, рекао је Титу да ће ХЕ „Мратиње“ бити готова до јула 1973. године и да инвеститорима највећи проблем представља стално поскупљење специјалног цемента који је потребан за подизање бране. Када су инвеститори калкулисали с предрачуном, сматрали су да ће вриједност килограма цемента бити 30 пара, а у октобру 1971. године, када је требало почети с изливањем бране, цијена цемента је нарасла на 50 пара. Такође, експропријација приватне и друштвене имовине је била планирана на 35 до 40 милиона динара, а она је нарасла на 80 милиона динара. Повезивање ХЕ „Мратиње“ и Комбината алуминијума, што је по уговору требала да уради „Електро Црна Гора“, по првобитном прорачуну требало је уложити око 60 милиона динара, али је због инфлације, та цифра крајем 1971. скочила на 125 милиона динара.

Темељи за брану су ископани средином новембра 1971. године, након чега је услједила изградња бетонске бране на којој је, у том периоду, радило око 800 радника. Фабрике бетона су требале да производе 240 кубика бетона на час, а сепарација 420 тона на час, што су били већи капацитети од оних које имала cjelokupna оператива на изградњи ХЕ „Дердап“. Прва корпа бетона спуштена је у жељезну арматуру бране 29. марта 1972. године у 20.15 часова. Прву корпу бетона је отворио радник Асим Бумбуловић. У мају 1973. године постављени су југословенски рекорди, упоређиви са свјетским, када је, током једног мјесеца, уграђено 52.600 кубика бетона, а рекорд је био и 1.024 кубика бетона уграђеног у једној смјени.

Но, због проблема с финансирањем, црногорска влада је, марта 1973. године, изјавила да ће ХЕ „Мратиње“ почети с радом крајем 1974. године. Већ у мају 1973. године објављено је да ће ХЕ „Мратиње“ почети производњу тек 1975. године. Инвестиције у изградњи ХЕ „Мратиње“ су прекорачене и 1973. године. Умјесто предвиђених 824 милиона динара, „Црногорске електране“ су до краја септембра 1973. године морале да уложе 1,196 милијарди динара. Прекораčenje је износило 372,8 милиона динара, и договором између Инвестиционе банке из Титограда (Подгорице) и инвеститора, договорено је да банка покrije прекораčenje од 223,6 милиона динара, а инвеститор преосталих 149,2 милиона динара.

До средине јуна 1973. године завршена је брана у висини од 100 м, од предвиђених 220 м. У просјеку се мјесечно изливало 10 метара бране.

Вукашин Полескић се успјешно бави тренерским послом

Први голман репрезентације Црне Горе од њене самосталности, Вукашин Полескић, данас се успјешно бави тренерским послом. Полескић је фудбалску каријеру почео у никшићкој Сутјесци. Кратко је бранио боје никшићког Челика. Затим се отиснуо у Европу и то на Апенинско полуострво. Тамо је бранио у италијанском прволигашу Леџеу. Друштво му је у Италији правио бивши капитен репрезентације и један од најбољих домаћих фудбалера Мирко Вучинић. Након још једне кратке епизоде у Сутјесци, Вукашин одлази у Мађарску гдје је оставио најдубљи траг. Тамо је освојио чак четири титуле првака Мађарске а освајач је и четири купа са Дебрецином. Уписао је 69 наступа у славном мађарском клубу. Између осталог наступао је у најelitнијим европским такмичењима Лиги шампиона и Лиги Европе. Поред Дебрецине наступао је још за мађарске клубове Татабању, Кечкемет, Печуј, Бекешчабу и Ва-

шаш. У Црну Гору се враћа 2015. године, да би опет заиграо у тиму у којем је и почео каријеру Сутјесци. Голманску каријеру завршио је у Мађарском Вашашу. Поред једног наступа за репрезентацију Југославије, Полескић је од независности Црне Горе постао незамљенив међу стативама репрезентације, гдје је наступао пуних 9 година.

По завршетку успјешне каријере, Полескић је отворио школу за голмане Соко а уједно је и постао власник Фифа лиценце за тренере. Своју тренерску каријеру започео је у једном од најбољих клубова свијета Барселони. Иако је имао понуде из Румуније и Мађарске, као и репрезентације Црне Горе, Полескић је прихватио понуду Барселоне. Он је тако задужен да тренира голмане у Барселониној академији у Будимпешти. То је иначе трећа академија славног шпанског клуба изван Барселоне. Осим у Будимпешти, Барселона има академије у Москви и Истанбулу.

СТРЕПЊА

Не, немој ми прићи! Хоћу издалека да волим и желим ока твоја два.
Јер срећа је лепа само док се чека,
док од себе само наговештај да.
Не, немој ми прићи!
Има више дражи
ова слатка стрепња, чекање и стра!
Све је много лепше
донде док се тражи,
о чему се само тек по слутњи зна.
Не, немој ми прићи!
Нашто то, и чему?
Издајека само све к'о звезда сја;
издалека само дивимо се свему.
Не, нек' ми не приђу ока твоја два.

РОДНА ГОДИНА

Дува септембарски
месец у фрулу танку,
образи му дошли румени и пуни,
зриче зрикавац чокоту у круни,
за гудало му заденули банку.
Свирала мека у устима ветру,
поток из зукве хармоникаш вири.
Свира Србија, на сваком
квадратном метру
има свирача по три, по четири.
Свирај, месече,
у осмех развуци усне:
уместо шљунка кукуруз
под ногом прска,
у ракију се и магла пољем гусне,
пуна је млека и око потока трска.
Играјте, златне купе сена и сламе,
развејте се по ноћи
свуд светле пабирке;
хватај се, брдо, једно
другом за раме,
играјте уз звуке
септембарске свирке.

Обесна фрула свирача месеца
у игру и горе колубарске тера,
никад не видех веселог кеца
од разиграног на месечини Цера.

Свирај, месече, позови да дођу
у игру сетне стрњике и воћњаци.
Кичере - шумо, шубару забаци,
замени уморног Космај-коловођу.

Играј, ливадо, висока појато,
таласајте се родне земље недра,
хватајте се реке у коло, у јато
Да још ведрија постане ноћ ведра.

Десанка Максимовић са пјесницима у Пиви 1970. године

МАЧЕ У ЦЕПУ

Донело једном с пролећа
неко несташно ђаче
у школској торби са књигама
и бело малено маче.

Слегла се око мачета
половина ђака у згради,
већало се шта би с њиме
све могло да се уради.

Да му се привеже звонце,
предложила прво Цвета,
и пусти да се ходником
за време часова шета.

Да га попну на вршак

старога школског дуда па да га могу
ђаци гледати одасвуда.

Предлагали тако редом
па рекао најзад Бора
да га кришом спусте у џеп
коме од професора.

Сви пристану одмах на ову
ученичку заседу стару
и примене на нашем строгом
славном математичару.

Али је професор брзо
као да су једначине
прозрео ђаче и ставио
на место досетке њине.
Кад је отпочело маче

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

У фебруару се навршило 30 година од смрти славне српске пјесникиње Десанке Максимовић (1898-1993). Била је пјесник, приповједач, романијер, писац за дјецу, бавила се и превођењем пјесама са руског, словеначког, бугарског и француског језика. Рођена је у околини Ваљева, а у том граду завршила је гимназију. Студирала је на Одељењу за светску књижевност, општу историју и историју уметности Филозофског факултета у Београду. Након дипломирања, најприје је радила у Обреновачкој гимназији, а затим у Трећој женској гимназији у Београду. У Паризу је провела годину дана на усавршавању као стипендиста француске владе. Након што је од 3. септембра 1925. године радила око годину дана у учитељској школи у Дубровнику, прешла је поново у Београд где је радила у Првој женској реалној гимназији. Почетком Другог светског рата је отишла у пензију, али се у службу вратила 1944. и у истој школи остала до коначног пензионисања, 1953. Многе њене пјесме представљају позив људима да буду добри, племенити, поносити, постојани, да поштују другачија увјерења и начела Кроз своје пјесме посебно је истицала слободу, оданост, храброст, доброту и некористољубље. Путувала је широм бивше Југославије и имала велики број пријатеља међу писцима и пјесницима, а у њих су спадали и Милош Црњански, Иво Андрић, Густав Крклец, Исидора Секулић, Бранко Ћопић и многи други. Била је члан САНУ. Више пута била је драги гост и учесник наше више од пола вијека старе манифестације „Пјесничка ријеч на извору Пиве“.

да се јавља, да мауче
извадио га мирно и рекао:
- Излегло ми се у џепу јуче.

Дајте му нека шара
у шапу какву креду
а ми ћемо наставити
рачуна по распореду.

Помазио је при том маченце
по белој свиленој длаци
ниједном да викне, да прасне -
како су очекивали ђаци.

Забезекнуо се разред
као да је пао с неба. -
Био је то славан човек,
знао како с ђацима треба.

ВИДОЈЕ ЖАРКОВИЋ, СТАЗАМА СЛОБОДЕ 1941-1945 (6)

Видоје Жарковић (1927 – 2000.) као петнаестогодишњак прикључио се партизанима и равноправно са осталим борцима учествовао у бројним биткама широм Југославије.

Након Другог свјетског рата био је на разним војним дужностима у Југословенској морнарици до 1965. године. Образовао се на Војној поморској академији и Високој школи политичких наука. Обављао је низ најважнијих партијских и државничких функција у Црној Гори и Југославији (предсједник Извршног вијећа Републике Црне Горе 1967-1969, предсједник Народне скупштине Црне Горе 1969-1974, члан предсједништва СФРЈ, предсједник ЦК СК ЦГ...)

У књизи „Стазама слободе“ (Побједа/Историјски институт Црне Горе – 2005) објављена су његова детаљна сјећања о Другом свјетском рату и бројним биткама у којима је Жарковић учествовао. У неколико наставака објавићемо нека поглавља из тог изузетног дјела.

Само на Купресу погинуло четрнаест курира

Убрзо сам се увјерио да је курирски посао у партизанима и веома тежак и веома значајан. И у нашем народноослободилачком рату служба везе је често била од одлучујућег значаја. Међутим, наша материјална средства веза била су, нарочито у првим годинама рата, врло слаба. Није било ни специјално обучених јединица службе везе. Курири су замјењивали и специјално обучене јединице и материјална средства везе. Они су, пјешачећи даноноћно преко планина поља, слободне и непријатељске територије, често наилазећи на непријатељске засједне, обезбјеђивали везу између садејствујућих јединица, команди, фронта и позадине.

У многим борбама наше бригаде курири су дали значајан допринос њиховом побједоносном завршетку. У штабовима батаљона и у штабу бригаде у току рата се измијенило много курира – неки су гинули а неки одлазили на руководеће дужности. За курире су одабирани млади, здрави и храбри људи. Курири су у 4. пролетерској током рата били: Радосав – Пуцо Јововић, Димитрије Мијач, Даро Раичевић, Ацо Крстајић, Томаш Јауковић, Гиле Живковић, Милика Шишовић, који су извршавајући курирске задатке или на челу својих јединица јуначки погинули. Већина курира 4. црногорске бригаде је погинула у рату. Само оне стравичне ноћи између 3. и 14. августа 1942. године у нападу на Купрес, четрнаест курира је погинуло заједно са замјеником команданта бригаде Шпиром Мугошом.

Једно вријеме је, у почеку, курир штаба бригаде био и Данило Грбовић један од најхрабријих бораца 5. батаљона, који је међу првима из

бригаде проглашен за народног хероја. Данило је родом из Вирка код Жабљака. Био је висок, сувоњав, одмјерен, веома поштен и правичан човјек. Дивили смо му се због његове неустрашивоти. И његова два брата су, такође, били борци пролетерских бригада – Милутин је од тешких рана остао доживотни инвалид, а Драгутин је погинуо у цвијету младости.

Захваљујући интензивном васпитном раду другова из штаба и политодјела, од младића курира брзо су израстали чланови КПЈ и људи којима су повјераване чете, батаљони па и бригаде. Многи од преживјелих курира у послератном периоду су постали високи војни, политички и државни руководиоци.

Од курира које сам упознао, дошавши у штаб бригаде у незаборавном сјећању су ми остала двојица: Милика Шишовић и Радосав – Пуцо Јововић.

Милика Шишовић је био двадесетогодишњи младић из Горње Мораче. Постао је курир штаба бригаде непосредно послје борбе на Бугојну. Од првог дана је извршавао и најтеже курирске задатке. Носио је пошту у Врховни штаб, крстарио са положаја на положај наших батаљона и током најжешћих борби... У Купресу је био заједно са Шпиром Мугошом и осталим куририма који су ту погинули. У саму зору, пред њихову погибију, Шпиро га је – као једног од најмлађих, реаквши му: „Ти треба да останеш жив“ – послао да се повуче на Велики Стожер и тамо изнесе једног рањеног курира. Са сузама у очима растао се од другова који су тога јутра сви до једног погинули, и кроз кишу куршу-

ма изнио на својим нејаким леђима рањеника у бригадно превијалиште на Великом Стожеру, а онда је наставио да јеца што није и он остао да погине са својим друговима. Постао је један од најбољих бригадних и касније дивизијских курира. Повјеравани су му најтежи задаци; много пута је из својих руку предавао извјештаје и други пошту послату из штаба бригаде и дивизије у руке чланова Врховног штаба, па и Тита лично.

Почетком септембра 1943. наше јединице су ослободиле Фочу и одама је напустиле продуживши у правцу Трнова. Четничке банде су ушле у Фочу чим су је наше јединице напустиле. Милика Шишовић је заједно са обавјештајним официром дивизије Радом Бомбом, био на неком специјалном задатку источно од Фоче. Не знајући да су наши напустили град и да су у њему четници, пошли су безбрижно у Фочу. Дочекала их је четничка засједна са намјером да их живе ухвате. Ишли су безбрижно, задовољни извршеним задатком, када су – одједном и изненада – на њих уперене са свих страна пушке педесеторице четника.

Позвали су их да се предају. Али, позив је узалуд упућен: из руку Милике и Рада полетјеле су бомбе на четнике а рафали њихови машинки покосили су неколико четничких бандита. Но и сами су пали изрешетани снопом непријатељских куршума. Тако је млади Шишовић и у последњем тренутку свога жи-

Тито на Купресу

вота остао вјеран завјештању курира пролетерских бригада да ни по коју цијену не падну живи у руке непријатеља!

Секретар скојевског актива курира штаба бригаде био је Радосав Пуцо Јововић Он је стално подсјећао своје млађе другове да курирске задатке треба извршавати часно и храбро јер од курира често зависи да ли ће нека наша јединица постићи успјех или пораз у борби. И скоро увијек је понављао: „Курир никада не смије пасти жив у руке непријатеља“. Нама се чинило чудним зашто то увијек наглашава када се такав случај није никада десио. Али, те своје ријечи и он је у једној тешкој ситуацији потврдио својим дјелом!

Пуцо је био озбиљан, сталожен. Остављао је утисак да је старији, иако је и он био двадесетогодишњак. У слободним тренуцима увијек се трудио да курири не траће вријеме већ да нешто читају. Спријатељио се

са свима нама и сви смо га вољели.

Члан СКОЈ-а је постао уочи рата у подгоричкој гимназији, а за члана КПЈ примљен је почетком устанка. За курира штаба бригаде дошао је послје борби око Бугојна и одмах је изабран за секретара скојевског актива.

Штаб бригаде је, по правилу, најтеже задатке повјераво Пуцу. У многим тешким борбама на Мањачи, око Јајца, по Далмацији, Пуцо је са поштом штаба крстарио са положаја на положај наших јединица.

Пред сам почетак 5. непријатељске офанзиве, у мају 1943. године послат је у свој 3. батаљон 4. црноорске пролетерске бригаде за замјеника комесара 3. чете. Тешко је рањен у једној од многобројних борби на Зеленгори. Чета није дозволила да јој комесар рањен падне у руке Нијемцима – изнијела га је под веома тешким околностима. На носилима је дочекао пробој посљедњег обруча, а онда је пребачен, са групом наших тежих рањеника у неку импровизовану болницу на Мајевци.

Тешка рана га је исцприла до те мјере да га је мало ко могао да препозна. Услед нередовног превијања и недостатка лијекова стање рана се погоршавало; био је стално непокретан. Али, нико од њега није никада чуо јауке. Лежао је мирно као да је прилегао да се мало одмори послје неког курирског задатка, и код сваког ко би му могао дати било какво обавјештење инересовао се за своју бригаду. Пиштољ и бомба су увијек били уз њега – никоме није дозвољавао да му их одузме.

(Наставиће се)

Купрес - партизани

Ученици Образовног центра поздрављају екипу „Ријечи Пиве“
Фото: Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com